

A top-down view of various medical supplies on a bright yellow background. In the top left, there is a clear plastic syringe and a white thermometer. To the right is a white pill organizer with several compartments containing different colored pills. In the center, a large white circle contains the main text. Below the circle, a silver stethoscope with black tubing is visible. In the bottom right, there is a blister pack of blue and white capsules. In the bottom left, there is a roll of white bandage and a small glass vial with a red cap. The overall composition is clean and professional, emphasizing healthcare and consumer rights.

Kuluttajaliiton sote-katsaus

- ajankohtaisia uutisia ja tuoreita
ratkaisukäytäntöjä sote-sektorilta

2/2026

**KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET**

Kuluttajaliiton sote-katsaus 2/2026

Kuluttajaliiton koostama sote-katsaus esittelee tärkeimpiä ajankohtaisia uutisia sote-sektorilta. Katsauksesta löydät myös mielenkiintoisia oikeudellisia ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon kentältä.

Sote-katsaus ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja se julkaistaan Kuluttajaliiton verkkosivuilla. Voit tilata katsauksen sähköpostiisi liittymällä postituslistalle: <https://bit.ly/sotekatsaus>. Katsaus on tuotettu osana hanketta, jota rahoittaa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA).

Tässä katsauksessa:

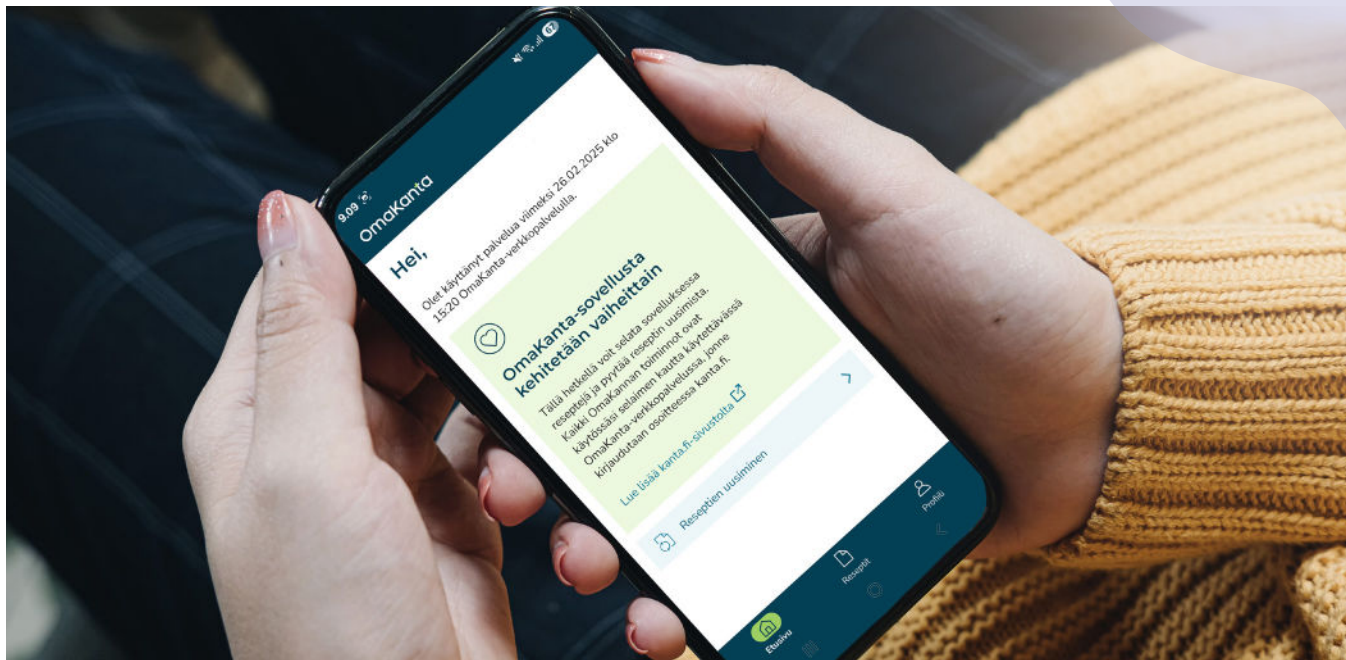
- OmaKanta-sovellukseen uusia ominaisuuksia – muista päivittää sovellus!
- Valinnanvapauskokeiluun uusia tutkimuksia 1.7.2026 alkaen
- Nyt voit saada sairaanhoitajalta lääkeresepin myös puhelimesta
- Saitko vastauksen muistutukseen – oliko se hyvä vastaus?
- KKV selvitti: Hammashoidon Kela-korvauksia maksetaan niille, jotka kävisivät muutenkin yksityisellä
- Kuluttajaliiton blogi: Tarvitsemme turvallista puhetta psykiatriasta
- Kuluttajaliiton antamat sote-aiheiset lausunnot 1.4.–23.6.2026
- Oikeudellisia ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollosta
- Kaikille avoin ja maksuton potilasoikeusneuvonta

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Kuluttajaliitto ry

Ritarikatu 1 B, 00170 Helsinki | +358 9 454 2210 | info@kuluttajaliitto.fi | www.kuluttajaliitto.fi

OmaKanta-sovellukseen uusia ominaisuuksia – muista päivittää sovellus!

OmaKanta-sovellusta kehitetään jatkuvasti: uusimpana lisäyksenä voit nyt saada ilmoituksen puhelimeesi, kun lääkäri on tehnyt kirjauksen. Päivittämällä sovellusta säännöllisesti saat käyttöösi aina uusimmat ominaisuudet.

OmaKanta-sovellus sisältää OmaKannan käytetyimpiä toimintoja, mutta ihan kaikkea sovelluksella ei kuitenkaan voi vielä tehdä. Esimerkiksi toisen puolesta asioiminen täytyy hoitaa OmaKannan verkkosivuston kautta.

Tällä hetkellä OmaKanta-sovelluksella voi:

- katsella reseptejä ja uusia niitä
- selata lääkärin ja hoitajan kirjauksia
- tarkistaa laboratoriotulokset
- saada ilmoituksia uusista ja uusituista resepteistä, uusista ammattihenkilön kirjauksista ja laboratoriolähetteisistä ja -tuloksista
- saada muistutuksen jäykkäkouristus- ja kurkkumätärokotteen tehosteesta, jos on 25-, 45- tai 65-vuotias.

[Lue lisää OmaKanta-sovelluksesta Kanta.fi-sivustolta.](https://kanta.fi)

Valinnanvapauskokeiluun uusia tutkimuksia 1.7.2026 alkaen

Valinnanvapauskokeiluun lisätään uusia tutkimuksia 1.7.2026 alkaen. Lisättäviä tutkimuksia on yhteensä 20, joten tutkimusten määrä lähes kaksinkertaistuu. Uudet tutkimukset liittyvät esimerkiksi ravitsemustilaan, sydämen toimintaan ja suolistoterveyteen. Valinnanvapauskokeilussa 65 vuotta täyttänyt pääsee perusterveydenhuollon käyntimaksulla ja edullisemmilla tutkimusmaksuilla yksityiselle yleislääkärille.

Vuonna 2027 kokeilu on mahdollisesti laajenemassa entisestään. Ehdotetut muutokset ovat:

- Lääkärikäyntien määrää lisättäisiin. Jatkossa yleislääkärillä voisi käydä kuusi kertaa vuodessa nykyisen kolmen käynnin sijaan.
- Lääkärikäyntien lisäksi vuoden aikana korvattaisiin neljä fysioterapiakäyntiä. Maksettavaksi jäisi julkisen terveydenhuollon fysioterapiamaksu, joka on vuonna 2026 19,90 euroa/käynti.
- Kokeilun kesto piteneisi. Kokeilu ei päättyisikään vuoden 2027 loppuun, vaan jatkuisi vielä vuoden 2028 ajan.

Lähteet:

[Kelan tiedote 23.4.2026: Valinnanvapauskokeilun palvelu laajenee – uusia tutkimuksia mukaan 1.7.2026](#)

[STM:n tiedote 12.6.2026: Lausuntopyyntö: 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilua laajennetaan](#)

Nyt voit saada sairaanhoitajalta lääkereseptin myös puhelimesta

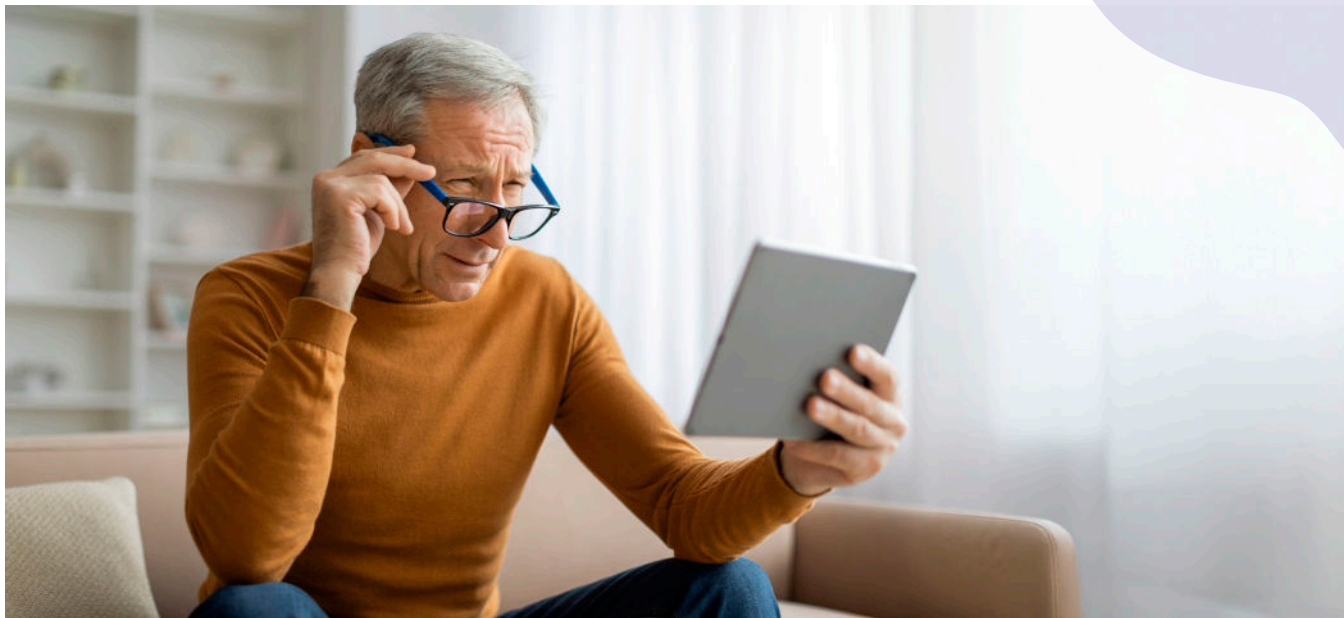
Sairaanhoitajat, jotka ovat hankkineet erikoispätevyyden määrätä lääkkeitä, ovat saaneet tähän asti määrätä lääkkeitä vain perinteisillä vastaanotoilla. 8.6.2026 voimaan tulleen muutoksen myötä sairaanhoitaja voi kirjoittaa lääkereseptin myös puhelin- tai etävastaanoton perusteella. Tähän asti vain lääkäri tai hammaslääkäri on voinut määrätä lääkkeitä tapaamatta potilasta kasvokkain.

Se, mitä lääkkeitä sairaanhoitaja saa määrätä rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden nojalla, pysyy ennallaan. Lääkkeiden määrääminen perustuu vastaavan lääkärin antamaan määräykseen, jossa määritetään tarkemmin, mitä lääkkeitä sairaanhoitaja kyseisessä yksikössä saa määrätä.

Potilaan kannalta muutos tarkoittaa sitä, että jos tarvitsee lääkettä, johon erikoispätevyyden saanut sairaanhoitaja voi kirjoittaa reseptin, ei välttämättä tarvita enää lähivastaanottoa, vaan asian voi hoitaa esimerkiksi puhelimitse.

Lähteet:

[STM:n tiedote 5.6.2026: Sairaanhoitajien rajattu lääkkeenmäärääminen laajenee etä- ja puhelinvastaanotoille](#)

Saitko vastauksen muistutukseen – oliko se hyvä vastaus?

Potilaslain 10 §:n mukaan tyytymättömällä potilaalla on oikeus tehdä muistutus terveydenhuollon yksikköön. Yksikön on käsiteltävä muistutus asianmukaisesti ja siihen on annettava kirjallinen vastaus kohtuullisessa ajassa. Vastaus on perusteltava asian laadun edellyttämällä tavalla.

Lupa- ja valvontaviraston sivuilla on ohjeita sosiaali- ja terveydenhuollon yksikölle muistutusvastausten laatimiseksi. Ohjeissa kerrotaan myös, millainen on hyvä muistutusvastaus. Vaikka ohjeet on tarkoitettu sote-ammattilaisille, niissä on hyödyllistä tietoa myös potilaalle ja asiakkaalle.

Tällainen muistutusvastauksen pitäisi olla:

- Vastauksen on oltava selkeä, ymmärrettävä ja asiallinen.
- Sen on oltava puolueeton ja sen on perustuttava potilas- tai asiakasasiakirjoihin ja hoitoon osallistuneelta ammattihenkilöltä saatuun selvitykseen. Tarvittaessa voidaan myös perustella erilaisilla ohjeilla ja lainsäädännöllä.
- Vastauksessa pitäisi välttää vaikeita ammattikäsitteitä tai ne tulisi vähintäänkin avata.
- Vastauksessa on vastattava muistutuksen tekijän esittämiin kysymyksiin, ongelmakohtiin ja kommentteihin.
- Sen on sisällettävä toimintayksikön yhteystiedot mahdollisia lisäkysymyksiä varten.

Jos olet saanut muistutukseesi vastauksen, joka ei vaikuta riittävältä, menettely ei välttämättä ole sujunut parhaalla mahdollisella tavalla.

[Lue lisää muistutuksen käsittelystä Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilta.](#)

KKV selvitti: Hammashoidon Kela-korvauksia maksetaan niille, jotka kävisivät muutenkin yksityisellä

Jos asioit yksityisessä suun terveydenhuollossa, voit saada Kela-korvausta. Esimerkiksi hammaslääkärin tekemästä 20 minuutin perustutkimuksesta voit saada 30 euroa Kela-korvausta joka toinen kalenterivuosi.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) tutki, miten Kela-korvausjärjestelmä toimii ja ketkä sitä käyttävät. Tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että Kela-korvaukset eivät ohjaa asiakkaita julkisesta terveydenhuollosta yksityisten palvelujen käyttäjiksi, vaan Kela-korvauksista hyötyvät ne, jotka käyttäisivät yksityisiä palveluja Kela-korvauksista riippumatta.

Lue lisää:

[Kela.fi: Korvaukset yksityisestä hammashoidosta](#)

[KKV:n tiedote 15.6.2026: KKV:n tutkimus: Hammashoidon Kela-korvausjärjestelmää uudistamalla voidaan tehostaa julkisten varojen käyttöä](#)

Kuluttajaliiton blogi: Tarvitsemme turvallista puhetta psykiatriasta

Helsingin yliopisto järjesti yhteistyössä Suomen Kuvalehden kanssa 14.4. mielenterveysaiheisen tilaisuuden otsikolla "Elämmekö diagnoosien aikaa?" Tapahtuman mainosten näkyminen sosiaalisessa mediassa innoitti juristiamme **Ella Ylikarhua** kommentoimaan Kuluttajaliiton blogissa tilaisuutta sekä yleisemminkin psykiatriasta ja mielenterveyden häiriöistä sosiaalisessa mediassa käytävää keskustelua.

Keskeinen ongelma on, että psykiatria yhdistyy keskustelijoiden mielissä usein lähinnä diagnooseihin ja lääkkeisiin, vaikka psykiatrinen hoito voi sisältää muutakin. Toinen ongelma liittyy siihen, että kun diagnoosien yleisyyttä kritisoidaan, kritisoidaan samalla helposti sitä, että myös hoitoa on saatavilla aiempaa enemmän.

Yhä edelleen moni vakava mielenterveysongelma jää hoitamatta. Siksi olisikin tärkeää, että tarjolla olisi luotettavaa tietoa, joka ei sekoittuisi yksittäisten potilaiden huonoihin hoitokokemuksiin. Lääkäreiden on huomattavan vaikeaa täyttää potilaan tiedonsaantioikeuteen perustuvia velvollisuuksiaan eli tarjota riittävästi tietoa potilaalle, kun potilailla oleva tieto on peräisin some-keskusteluista.

[Lue koko blogiteksti Kuluttajaliiton sivuilta.](#)

Kuluttajaliiton antamat sote-aiheiset lausunnot 1.4.–23.6.2026

- 7.4. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja eräät muut muutokset)
- 17.4. Lausunto sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta
- 11.5. Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030
- 12.5. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta (uhka-arvio)
- 19.5. Lausunto edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamisen jatkohankkeen työryhmän mietinnöstä
- 19.5. Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi
- 19.5. Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi
- 20.5. Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta
- 29.5. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta.
- 1.6. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitoiminnan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi
- 15.6. Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi terveydenhuoltolain 51 §:n muuttamisesta (digitaalinen hoidon tarpeen arvio)
- 23.6. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Kaikki Kuluttajaliiton lausunnot löydät verkkosivuiltamme.

Oikeudellisia ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollosta

Näille sivuille on koottu mielenkiintoisia oikeudellisia ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon kentältä. Ratkaisut ovat julkisia.

Kelan tulee vastata tietopyyntöihin

Kantelija oli tyytymätön Kelasta saamaansa päätökseen ja pyysi saada tietää, kuka on päätöksen tehneen toimihenkilön esihenkilö. Kantelija sai Kelasta vastauksen, että esihenkilön nimeä ei luovuteta, joten kantelija pyysi tietoa viestin lähettäneen toimihenkilön nimestä. Kantelijalle vastattiin asianmukaisesti vasta kahden vuoden kuluttua, kun eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta oli puututtu välissä asiaan.

Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa ei oteta kantaa siihen, olisiko Kelan pitänyt luovuttaa nimitietoja. Ratkaisussa käsitellään tietopyynnön menettelyä eli sitä, missä ajassa tietopyyntöihin pitää vastata ja miten niihin vastataan, jos tietojen luovuttamisesta kieltäydytään. Ratkaisussa viitataan muun ohella perustuslain 21 §:ään ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:ään. Lähtökohta on, että tietopyyntöihin tulisi vastata kahden viikon kuluessa.

AOA totesi, että Kela ei noudattanut julkisuuslain määräaikoja ja menettelyllisiä säännöksiä tiedon antamisessa. AOA piti Kelan menettelyä julkisuuslain vastaisena ja huolimattomana ja antoi Kelalle huomautuksen. AOA katsoi, että Kelan tulisi seurata tietopyyntöjen käsittelyä ja varmistaa tietopyyntöihin vastaaminen, myös kielteisten vastauksien osalta. Asianmukaisen menettelyn toteutumiseksi Kelan tulisi lisäksi huolehtia henkilöstön osaamisesta ja valvonnasta.

EOAK/4040/2025, 1.6.2026

Muistutukseen täytyy saada riittävän kattava vastaus

Kantelijan täysi-ikäinen poika oli ollut hoidettavana riippuvuustasaisen päihteiden käytön vuoksi. Poika oli tehnyt itsemurhan, mikä johtui kantelijan mukaan siitä, että pojan pitkäaikaista keskushermostoon vaikuttavaa lääkitystä ei ollut purettu asteittain eikä yhteisymmärryksessä pojan kanssa. Kantelija oli tehnyt muistutuksen ja kantelun ja oli tyytymätön siihen, mitä vaikutuksia hänen tekemällään kantelulla oli ollut.

AOA pyysi asian selvittämiseksi Valviralta asiakirjoja ja arviota. Yksi AOA:n kysymys oli, oliko hoito toteutettu lääketieteellisesti asianmukaisesti. Valviran vastaus oli pääosin myönteinen, eikä AOA ottanut kantaa hoidolliseen puoleen sen enempää.

Sen sijaan AOA otti kantaa siihen, miten kantelijan oikeusturva oli toteutunut. Ensinnäkään AOA ei pitänyt kantelijan muistutukseen saamaa vastausta selkeänä, ymmärrettävänä eikä riittävänä. Näin ollen AOA arvos-teli myös kanteluvastausta, jonka kantelija oli saanut Valviralta, sillä siinä oli pidetty muistutukseen saatua vastausta asianmukaisena.

EOAK/1840/2025, 27.4.2026

”Ratkaisukäytännössä on korostettu yksilöllisen harkinnan merkitystä apuvälineratkaisuja tehdessä.”

Palvelusetelin arvo lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineissä: yksilöllinen harkinta ja apuvälineen tavanomaisuus

Kantelija oli hakenut peruukkia lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä ja saanut peruukkia varten hyvinvointialueelta palvelusetelin. Kantelijan mukaan palveluseteli ei riittänyt tarpeiden mukaisen peruukin hankintaan. Kantelussa oli kyse siitä, oliko kantelijan yksilöllisiä tarpeita otettu huomioon ja oliko kantelijaa kuultu palvelusetelin arvosta päätettäessä.

AOA tutki asian, mutta ei havainnut siinä sellaista lainvastaista menettelyä, joka edellyttäisi oikeusasiamiehen toimia. Ratkaisukäytännössä on korostettu yksilöllisen harkinnan merkitystä apuvälineratkaisuja tehdessä. Peruukin myöntäminen perustuu aina yksilölliseen harkintaan. AOA:n saaman selvityksen mukaan näin on tapahtunut myös kantelijan kohdalla. Palvelusetelin arvoa määritettäessä on otettu huomioon kantelijan ihosairaudesta aiheutuvat erityistarpeet ja pään muoto ja päätöksessä muilta osin kantelijan työstä ja liikunnasta johtuva suurempi peruukin kuluminen.

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet, niiden sovitus, tarpeellinen uusiminen ja huolto ovat käyttäjälleen maksuttomia. Palvelusetelilain mukaan lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden kohdalla palvelusetelin arvon pitää olla sellainen, että palvelusetelillä voi hankkia yksilöllisten tarpeiden mukaisen tavanomaisen apuvälineen. Asiakas saa halutessaan hankkia tätä kalliimman apuvälineen, jos maksaa itse palvelusetelin arvon ylittävät kulut.

EOAK/3760/2025, 7.5.2026

Kaikille avoin ja maksuton potilasoikeusneuvonta

Huom! Potilasoikeusneuvonta on suljettuna 6.–19.7.2026.

Puh. 040 92 33 843

Avoinna maanantaisin klo 9–11 ja klo 13–15

Kuluttajaliitto tarjoaa neuvontaa potilaiden ja sosiaalipalveluiden asiakkaiden oikeuksista ja asemasta.

Lisää tietoa Kuluttajaliiton neuvonnoista:
<https://kuluttajaliitto.fi/neuvonta>

Neuvontaa antaa Kuluttajaliiton juristi Julia Lumijärvi.

**HUOMIOI
UUSI
PUHELIN-
NUMERO!**

Puhelun hinta on normaali paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu (pvm/mpm).

Rentouttavaa kesää kaikille lukijoillemme!

Kuluttajaliiton toimisto lomailee heinäkuussa, ja tämän johdosta myös neuvontapalvelumme ovat suljettuina hetken aikaa. Tarkista kaikkien neuvontapalveluiden aukioloajat nettisivuiltamme.

Järjestämme syksyllä jälleen webinaareja ja käymme luennoimassa erilaisissa tilaisuuksissa. Tilaisuuksista tiedotetaan niiden luonteesta riippuen verkkosivuiltamme, somessa tai paikallisissa medioissa. Pysythän siis kuulolla!

Kuluttajaliiton päivittyvästä tapahtumakalenterista näet tulevat luennot ja webinaarit.